

BROUŠENÉ NÁSTROJE ZE SBÍRKY HORNICKÉHO MUZEA PŘÍBRAM

Daniel Stolz – Rastislav Korený

Z příbramského muzea pochází soubor 21 kusů broušené industrie, který nebyl doposud zpracován, proto bychom ho chtěli v následujícím textu představit odborné veřejnosti.

SOUPIS ARTEFAKTŮ

Popis artefaktů byl volně inspirován popisem eneolitické broušené industrie z regionu Kutná Hora – Čáslav od M. Zápotockého (2002). Obsahuje lokalizaci, nálezové okolnosti, základní tvar, typ – pro neolitické nástroje podle J. Rulfa (1991) a pro eneolitické nástroje podle M. Zápotockého (2002), zachování – stav zachování artefaktu vyjádřený dvojcíslím podle M. Zápotockého (2002, obr. 34), délku, šířku a výšku v mm, hmotnost v gramech, u vrtaných nástrojů navíc průměr otvoru v mm, surovinu – základní určení od B. Šreinové, podrobnější popis viz tabulka na konci tohoto článku, povrch – vybroušen, otlučen, hrubě vybroušen, upraven piketáží a kombinace těchto úprav; byla vynechána úprava vyleštění, neboť leštěný povrch je spíše způsoben druhem horniny než odlišnou úpravou, ostří – udává tvar hrany ostří na bokorysu a stupeň poškození, datování, literaturu, uložení a poznámku. V případě uložení je uvedeno nejdříve současné přírůstkové číslo/inventární číslo, pokud se jedná o starší sbírkový kus, tak inventární číslo podle Inventáře z r. 1954, který pořídil J. V. Bezděka. V některých případech se dochovaly i štítky, používané v muzeu před 1. světovou válkou („Museum král. hor. města Příbrami“), bohužel s minimem informací.

Příbramsko a Sedlčansko

1. Běřín (okr. Příbram)

Lokalizace: ZM 12-43-11, 75:238. *Okolnosti:* Nalezla A. Špačková v roce 1964 při kopání jamek pro sazenice v hloubce 10–15 cm. Nález předala hajnému J. Fialovi, který jej postoupil hajnému Havrlíkovi. Ten jej předal M. Novákovi (Jince), který přislíbil, že jej odevzdá do příbramského muzea. Stalo se tak až po jeho smrti v roce 2000. Průvodní Novákova dokumentace sbírky se ztratila, lokalizaci sekeromlatu provedl p. Havrlík přímo na místě nálezů v roce 2007.

Trojúhelníkovitý sekeromlat; *typ:* SM P; *zachování:* 14; *délka:* 191 mm (celá); *šířka:* 91 mm (celá); *výška:* 67 mm (celá); *hmotnost:* 1850 g (celková); *surovina:* amfibolový rohovec; *povrch:* vyhlazen; *hrana ostří:* ostrá, nepoškozená; *poznámka:* nepravidelný týl, osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace:* mladší neolit, ojediněle se vyskytuje v časném a starším eneolitu.

Literatura: Slabina 2000; Beránek 2000; Korený 2003, 15, č. 25.

Uložení: M Příbram přír. č. 31/2000, inv. č. 16964.

Poznámka: V dosavadní literatuře figuruje pod lokalizací Jinecko; v případě k. ú. Běřín pak s chybnou lokalizací v poloze Klínek.

2. Cunkov (okr. Tábor)

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti:* Neznámé. Patrně získána již v době existence městského muzea před r. 1945 (viz staré inv. č. je z Inventáře z r. 1954).

Sekera se silným týlem (obr. 2:2); *typ:* C 4-3 dlouhé délky; *zachování:* 14; *délka:* 156 mm (celá); *šířka:* 57 mm (celá); *výška:* 34 mm (celá); *hmotnost:* 587 g (celková); *surovina:* adinola; *povrch:* vybroušen; *hrana ostří:* ostrá, nepoškozená; *poznámka:* jedna stěna u týlu a část týlu jen otlučena a lehce přebroušena; *datace:* starší až střední eneolit.

Uložení: M Příbram inv. č. A 209 (staré inv. č. 6145).

3. Dobříš (okr. Příbram)

Lokalizace: Poloha hájovna Knížecí Studánka SZ od Dobříše. *Okolnosti:* Neznámé. Původně již ve sbírce městského muzea.

Sekera se špičatým týlem (*obr. 1:4*); *typ:* A 2-2 střední délky; *zachování:* 14; *délka:* 90 mm (celá); *šířka:* 51 mm (celá); *výška:* 27 mm (celá); *hmotnost:* 164 g (celková); *surovina:* adinola; *povrch:* vybroušen; *hrana ostří:* zničena sekundárním dlátovitým použitím; *poznámka:* sekundárně použit jako dláto na práci s tvrdým materiálem; *datace:* časný eneolit.

Uložení: M Příbram inv. č. A 205.

4. Dobříš-okolí (okr. Příbram)

Lokalizace: Pravděpodobně katastr obce Dobříš. *Okolnosti:* Neznámé.

Motyka (*obr. 1:8*); *typ:* C 7; *zachování:* 14; *délka:* 106 mm (celá); *šířka:* 60 mm (celá); *výška:* 24 mm (celá); *hmotnost:* 244 g; *průměr vývrtu:* 19 a 22 mm; *surovina:* metabazalt; *povrch:* vybroušen s četnými nevybroušenými vkleslinami, podstava poškozena; *hrana ostří:* ostrá, nepoškozená; *poznámka:* osa otvoru lehce ukloněna k ostří; *datace:* mladší neolit.

Poznámka: Původně ve sbírkách M Litoměřice (resp. Musejního spolku v Litoměřicích pod č. 641; vedena jako Březnice-okolí), převedena v r. 1967 do sbírky M Příbram.

Literatura: Smejtek 1986, obr. 42.

Uložení: M Příbram inv. č. A 201.

5. Hrazany I (okr. Příbram)

Lokalizace: Prostor oppida, sektor IV C, začištění plochy jižně od chaty 1/55. *Okolnosti:* Výzkum keltského oppida v letech 1951–63, nález v roce 1956.

Tesla (*obr. 1:7*); *typ:* T 2; *zachování:* 14; *délka:* 91 mm (celá); *šířka:* 38 mm (celá); *výška:* 12 mm (celá); *hmotnost:* 73 g (celková); *surovina:* spilitový tufit; *povrch:* vybroušen; *hrana ostří:* ostrá, nepoškozená; *poznámka:* –; *datace:* střední eneolit.

Literatura: Jansová 1988, Taf. 96:18.

Uložení: M Příbram inv. č. 32963 (staré č. AÚ Praha: 407/56-189)

6. Hrazany II (okr. Příbram)

Lokalizace: Prostor oppida, sektor YB-IV, V, výplň severní poloviny chaty 23/62. *Okolnosti:* Výzkum keltského oppida v letech 1951–63, nález v roce 1962.

Sekera se silným týlem (*obr. 1:6*); *typ:* C 3-2 střední délky; *zachování:* 14; *délka:* 77 mm (celá); *šířka:* 36 mm (celá); *výška:* 20 mm (celá); *hmotnost:* 94 g (celková); *surovina:* prokřemenělý prachovec; *povrch:* vybroušen; *hrana ostří:* ostrá, recentně nepatrně poškozená; *poznámka:* –; *datace:* typologicky starší až střední eneolit, podle nálezových okolností střední eneolit.

Literatura: Jansová 1992, Taf. 218:21.

Uložení: M Příbram inv. č. 33510 (staré č. AÚ Praha: 8/62-266)

7. Hutě pod Třemšínem (okr. Příbram)

Lokalizace: ZM 22-12-18, 150:371. *Okolnosti:* Nalezl J. Pavlík (Kladno) v hromadě kamení, získané sběrem pravděpodobně z pravého břehu Kotelského potoka pod Velkým Kotelským rybníkem dne 7. 7. 2002. Kontrola v místě nálezů další informace nepřinesla.

Sekera se silným týlem (*obr. 1:5*); *typ:* C 4-2 střední délky; *zachování:* 14; *délka:* 87 mm (celá); *šířka:* 48 mm (celá); *výška:* 20 mm (celá); *hmotnost:* 149 g (celková); *surovina:* amfibolový metabazalt; *povrch:* vybroušen s drobnými nevybroušenými vkleslinami, recentně poškozen na několika místech; *hrana ostří:* ostrá, recentně mírně poškozená; *poznámka:* –; *datace:* starší až střední eneolit.

Uložení: M Příbram inv. č. 35951.

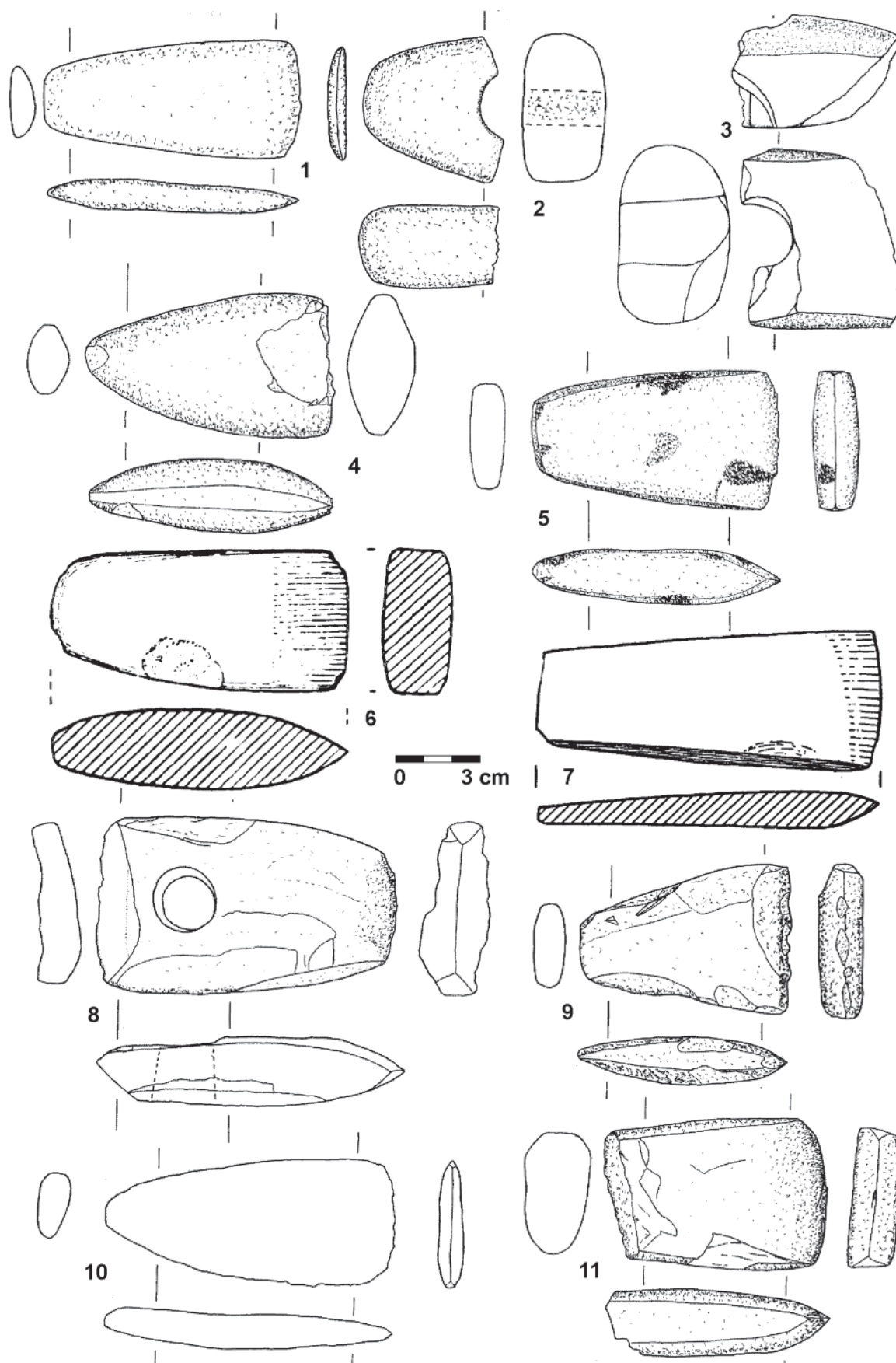
8. Hříměždice (okr. Příbram)

Lokalizace: Lokalita Hříměždice 2, asi 2 km SZ od obce, pravý břeh Hříměždického potoka mezi osadou Přední Háje a samotou Jiráska. *Okolnosti:* Ojedinelý nález při povrchovém průzkumu Hříměždického potoka L. Smejtkem v r. 1986.

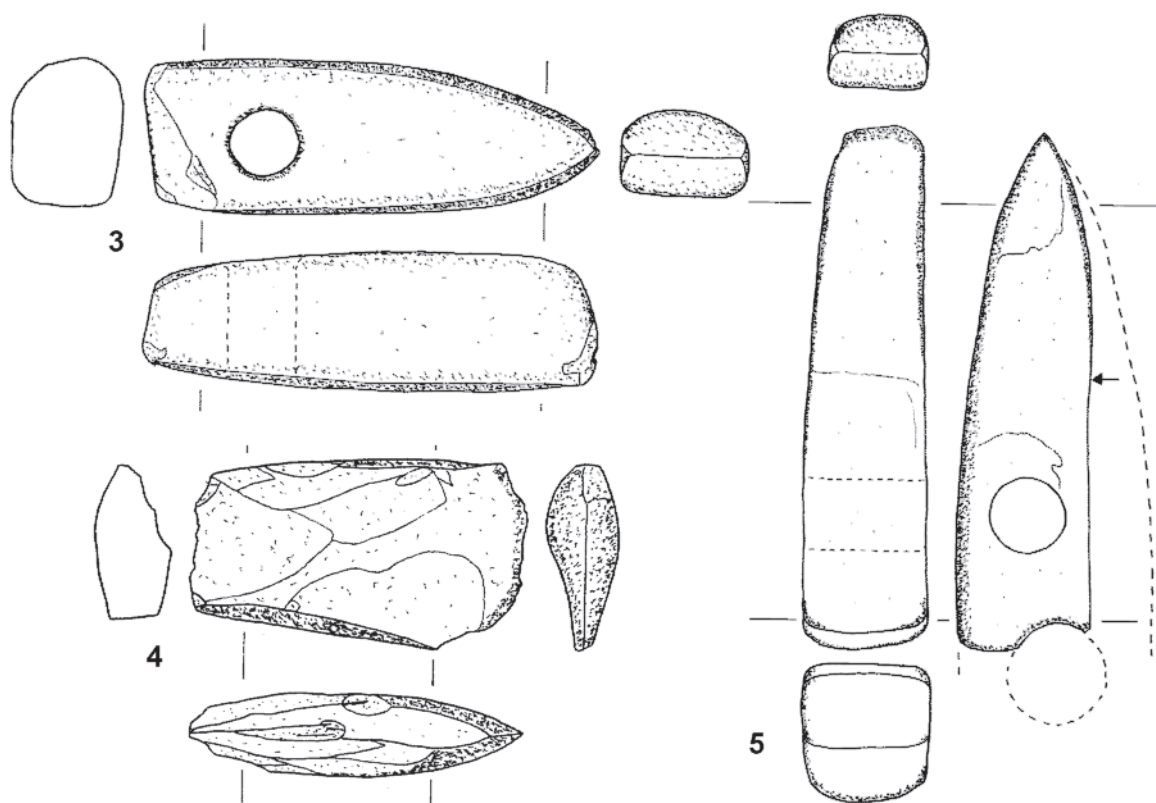
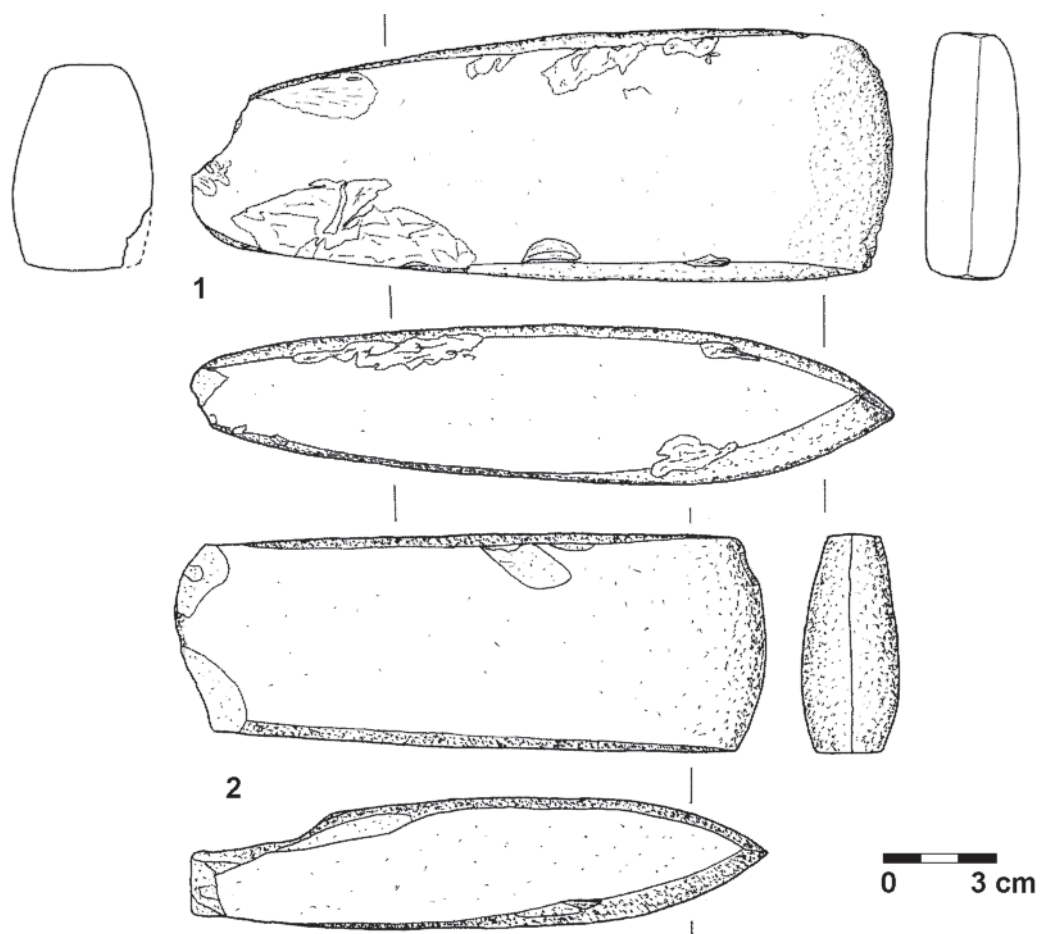
Plochá kopytovitá sekera (*obr. 1:1*); *typ:* A 3; *zachování:* 14; *délka:* 91 mm (celá); *šířka:* 42 mm (celá); *výška:* 11 mm (celá); *hmotnost:* 73 g (celková); *surovina:* amfibolový rohovec; *povrch:* vybroušen s několika nevybroušenými vkleslinami; *hrana ostří:* ostrá, nepoškozená; *datace:* neolit.

Literatura: Smejtek 1989, č. 150.

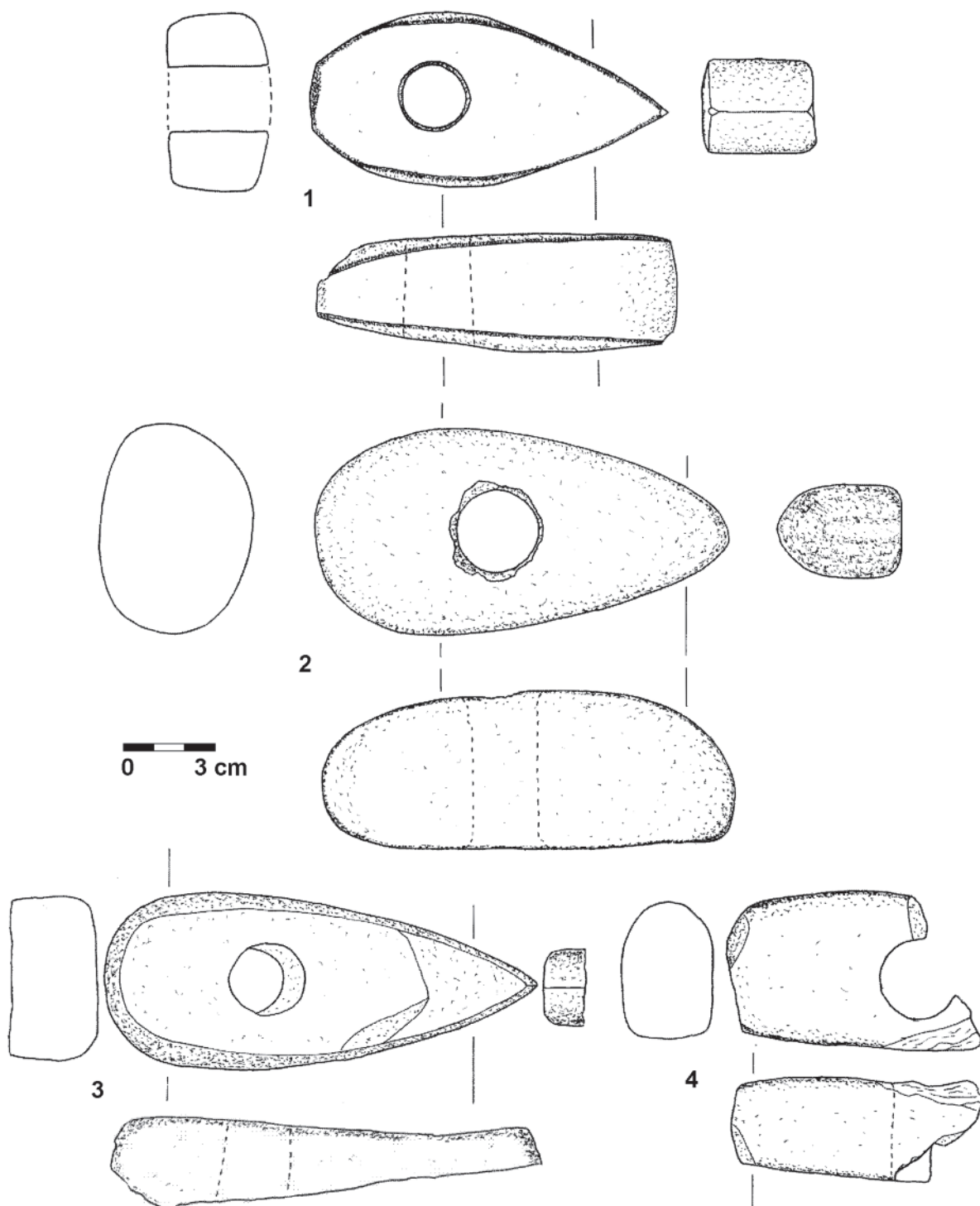
Uložení: M Příbram přír. č. 16/1987.

Obr. 1. Broušená industrie z Příbramska. 1 Hříměždice, 2 Jinecko, 3 Malá Lečice, 4 Dobříš, 5 Hutě pod Třemšínem, 6–7 Hrazany, 8 okolí Dobříše, 9 Stará Huť, 10 Skalice, 11 Pečičky

Obr. 2. Broušená industrie z Příbramska (1 Starý Knín, 2 Cunkov) a východních Čech (3–5 Libáň)

Obr. 3. Broušená industrie ze Slezska (2 Łaniec, 3 Peterwitz) a bez lokalizace (1 a 4). Obr. 1–3 kreslil L. Novák, obr. 1:6,7 podle L. Jansové

Jinecko ?

Lokalizace: Neznámá. *Okolnosti:* Původně ve sbírce M. Nováka z Jinec. Průvodní písemná dokumentace se nedochovala, lokalizace do okolí Jinec je jen pravděpodobná.

Sekeromlat (obr. 1:2); typ: ?; zachování: 12; *délka:* 52 mm; *šířka:* 51 mm (dochovaná); *výška:* 31 mm (celá); *hmotnost:* 139 g; *průměr vývrtu:* –; *surovina:* křemenný porfyr; *povrch:* jemně otlučen nebo upraven piketáží a pak jen hrubě vybroušen; *hrana ostří:* –; *poznámka:* osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace:* eneolit.

Literatura: Slabina 2000.

Uložení: M Příbram inv. č. 16965.

9. Malá Lečice (okres Praha-západ)

Lokalizace: V centru obce na břehu řeky Kocáby. *Okolnosti:* V r. 2005 našel syn p. M. Kamenického (Praha). *Motyka (obr. 1:3); typ:* C 7; *zachování:* 33; *délka:* 52 mm; *šířka:* 64 mm (celá); *výška:* 40 mm (celá); *hmotnost:* 214 g; *průměr vývrtu:* 29 a 32 mm; *surovina:* neurčeno; *povrch:* vyhlazen; *hrana ostří:* –; *poznámka:* osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace:* mladší neolit.
Uložení: M Příbram přír. č. 45/2007.

10. Pečičky (okr. Příbram)

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti:* 15. 4. 1953.
Sekera (obr. 1:11); typ: C x-2 střední nebo dlouhé délky; *zachování:* 34; *délka:* 78 mm; *šířka:* 55 mm (celá); *výška:* 26 mm (dochovaná); *hmotnost:* 200 g; *surovina:* metabazalt (amfibolový rohovec); *povrch:* vyhlazen s nedobroušenými vkleslinami; *hrana ostří:* ostrá až úzce oblá; *poznámka:* –; *datace:* starší až střední eneolit.
Uložení: M Příbram inv. č. A 211.

11. Skalice (okr. Příbram)

Lokalizace: Polesí Kurzbach, u studánky „Dobrá voda“. *Okolnosti:* Neznámé. Podle inventáře byla sekera již v majetku bývalého příbramského městského muzea (tj. před r. 1945). V polesí Kurzbach hodně sbíral nadlesní Jan Kratochvíl, který se někdy kolem r. 1920 odstěhoval do Prahy. Nalezl zde řadu předmětů z doby bronzové a ve své pozdější korespondenci zmiňuje také „rozštěpenou kamennou sekerku“ (Korený – Novák 2004, 299). Pravděpodobně se jedná o stejný předmět, jako ve sbírce evidovaný pseudoartefakt (A 216), nesoucí stejné poškození. Plochá kopytovitá sekera se zašpičatělým týlem (obr. 1:10); *typ:* A 3; *zachování:* 14; *délka:* 104 mm (celá); *šířka:* 46 mm (celá); *výška:* 13 mm (celá); *hmotnost:* 104 g (celková); *surovina:* amfibolový metabazalt; *povrch:* vybroušen, sekundárně zkorodován; *hrana ostří:* korodovaná do úzce oblé hrany, nepoškozená; *datace:* neolit až časný eneolit.
Literatura: Korený – Novák 2004, 299.
Uložení: M Příbram inv. č. A 217.

12. Stará Huť (okr. Příbram)

Lokalizace: Břeh rybníka Strž. *Okolnosti:* Sběr p. Styblíka.
Sekera s tenkým týlem (obr. 1:9); typ: B 3-2 střední délky; *zachování:* 14; *délka:* 76 mm (celá); *šířka:* 52 mm (celá); *výška:* 18 mm (celá); *hmotnost:* 102 g (celková); *surovina:* spilitový tufit; *povrch:* otlučen, částečně vyhlazen (cca 70–80 %); *hrana ostří:* ostrá, recentně poškozená; *poznámka:* četné nedobroušené vklesliny na povrchu naznačují, že byla vyrobena z malého nevhodného polotovaru; *datace:* starší eneolit.
Literatura: Sakař – Sklenář 1987, 10; Korený 2006.
Uložení: M Příbram inv. č. A 206.

13. Starý Knín (okr. Příbram)

Lokalizace: Katastr obce. *Okolnosti:* V r. 1926 našel J. Křivonoska, učitel J. Valenta jej poté předal do příbramského městského muzea.
Sekera se silným týlem (obr. 2:1); typ: C 4-3 dlouhé délky; *zachování:* 14; *délka:* 180 mm (celá); *šířka:* 66 mm (celá); *výška:* 41 mm (celá); *hmotnost:* 882 g; *surovina:* neurčeno; *povrch:* vybroušen s četnými nedobroušenými vkleslinami; stopy po otloukání; *hrana ostří:* ostrá, recentně nevýrazně poškozená; *poznámka:* kus týla recentně uražen; v nedávné době sloužila podle stop na povrchu jako brousek; *datace:* starší až střední eneolit.
Literatura: Valenta 1932, 14, zde chybně uvádí, že nástroj je vrtaný; Kerber 1933, 142; Amort 1987, 9, pozn. 4; Korený 2006.
Uložení: M Příbram inv. č. A 208 (staré inv. č. 1486).

Východní Čechy

Dětenice (okres Jičín)

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti:* Neznámé. Ve sbírce městského muzea před r. 1945.
Kopytovitý sekeromlat (obr. 2:5); typ: C 7; *zachování:* 14; *délka:* 139 mm (celá); *šířka:* 37 mm (celá); *výška:* 34 mm (celá); *hmotnost:* 321 g (celková); *průměr vývrtu:* 17 a 20 mm; *surovina:* amfibolový rohovec; *povrch:* vyhlazen s vkleslinami; *hrana ostří:* ostrá, recentně poškozena; *poznámka:* nástroj sekundárně vyroben z kopytovitého sekeromlatu, který praskl ve vývrtu; osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace:* mladší neolit.
Uložení: M Příbram inv. č. A 204 (staré inv. č. 6146).

Libáň (okres Jičín) I

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti:* Neznámé. Získáno od učitele Antonína Podlahy. Ve sbírce městského muzea před rokem 1945.
Kopytovitý sekeromlat (obr. 2:3); typ: C 7; *zachování:* 14; *délka:* 122 mm (celá); *šířka:* 41 mm (celá); *výška:* 37 mm (celá); *hmotnost:* 353 g (celková); *průměr vývrtu:* 17 a 18 mm; *surovina:* metabazalt (amfibolit); *povrch:* vyhlazen

a zkorodován; *hrana ostří*: úzce zaoblená sekundární činností, kdy sloužila k otloukání; *poznámka*: sekundárně sloužila k otloukání; osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace*: mladší neolit.

Uložení: M Příbram inv. č. A 203 (staré inv. č. 6083).

Libáň (okres Jičín) II

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti*: Neznámé. Ve sbírce městského muzea před r. 1945.

Sekeromlat (*obr. 2:4*); *typ*: B nebo C; *zachování*: 14; *délka*: 88 mm (celá); *šířka*: 52 mm (celá); *výška*: 22 mm (celá); *hmotnost*: 146 g (celková); *surovina*: spilitový tufit; *povrch*: otlučen, jen místy vybroušen; dodatečně ještě oštípán?; *hrana ostří*: ostrá, nepoškozená; *poznámka*: –; *datace*: eneolit.

Uložení: M Příbram inv. č. A 210 (staré inv. č. 6083 – viz Libáň I).

Polsko (Slezsko)

Łaniec (Lanietz)

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti*: Neznámé. Podle Inventáře z r. 1954 dar Jana Nováka (Příbram). Ve sbírce městského muzea pravděpodobně před r. 1945.

Sekeromlat (*obr. 3:2*); *typ*: ?; *zachování*: 14; *délka*: 137 mm (celá); *šířka*: 70 mm (celá); *výška*: 53 mm (celá); *hmotnost*: 713 g (celková); *průměr vývrtu*: 26 a 28 mm; *surovina*: serpentinit; *povrch*: vybroušen; *hrana ostří*: oblá bez vytvořeného ostří; *poznámka*: osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace*: eneolit–starší doba bronzová.

Uložení: M Příbram inv. č. A 214 (staré inv. č. 1487).

Poznámka: Na sekeromlatu bílou tuší popis: „Lanietz Co. Fundplatz unbekannt R. 95 . 29.“

Peterwitz (Kr. Neisse)

Lokalizace: Katastr. *Okolnosti*: Neznámé. Ve sbírce městského muzea před r. 1945 (?).

Sekeromlat (*obr. 3:3*); *typ*: SM KNP R; *zachování*: 14 (nástroj podélně rozlomen, zachována jen ½); *délka*: 142 mm (celá); *šířka*: 59 mm (celá); *výška*: 29 mm; *hmotnost*: 295 g; *průměr vývrtu*: 23 a ? mm; *surovina*: prachovitá břidlice; *povrch*: vybroušen; *hrana ostří*: úzce oblá, dochovaná jen polovina; *poznámka*: osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace*: kultura nálevkovitých pohárů.

Uložení: M Příbram inv. č. A 207.

Poznámka: Na sekeromlatu byl nápis, který se dochoval již jen v opise na sáčku: „Peterwitz 1: Neisse R. 132:35“ Na samotném sekeromlatu je již jen tuší (datum): „15. I. 47“.

Bez lokalizace

Okolnosti: Neznámé. Ve sbírce městského muzea před r. 1945.

Kopytovitý sekeromlat (*obr. 3:4*); *typ*: C 6; *zachování*: 12; *délka*: 84 mm; *šířka*: 54 mm (celá); *výška*: 32 mm (celá); *hmotnost*: 249 g; *průměr vývrtu*: 24 a 25 mm; *surovina*: amfibolový rohovec; *povrch*: vybroušen s několika nedobroušenými vkleslinami, místy zkorodován; *hrana ostří*: –; *poznámka*: osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace*: mladší neolit.

Uložení: M Příbram inv. č. A 202 (staré inv. č. 6084).

Okolnosti: Neznámé. Ve sbírce městského muzea před r. 1945.

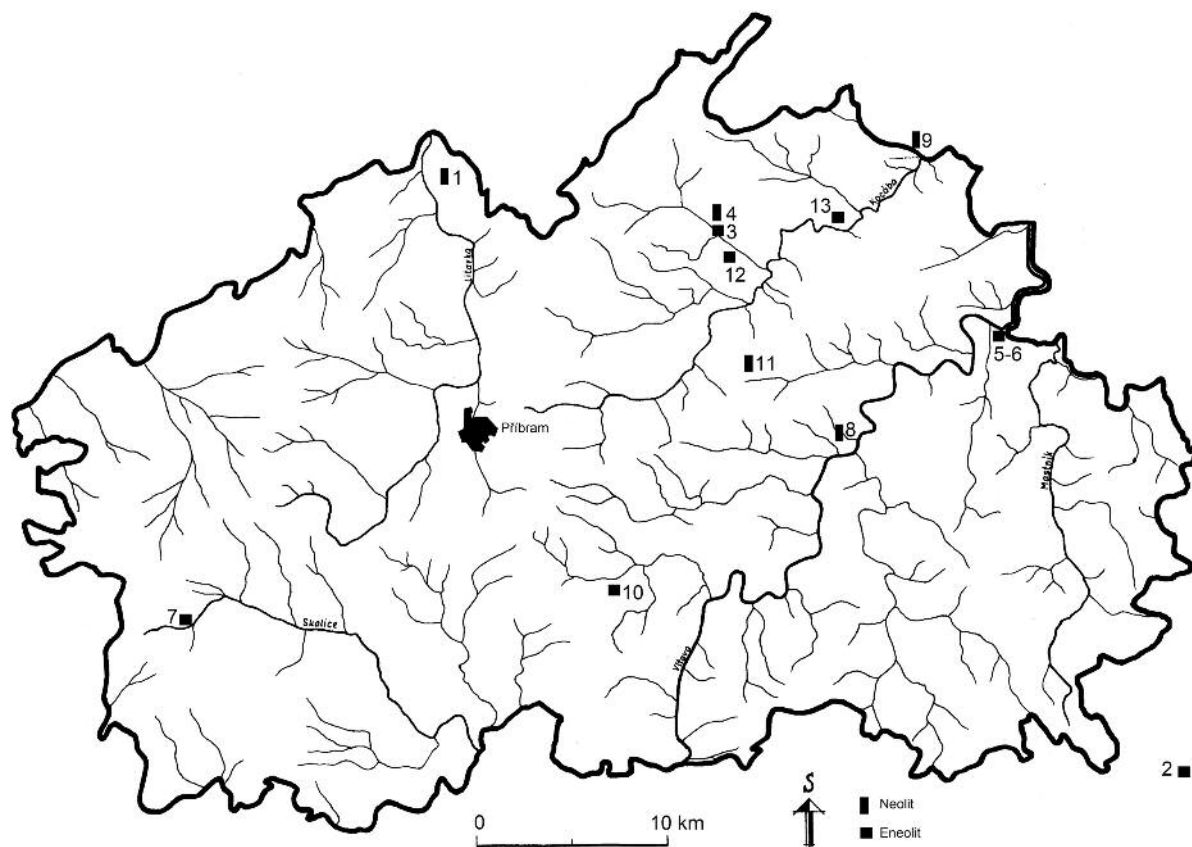
Sekeromlat (*obr. 3:1*); *typ*: ?; *zachování*: 14; *délka*: 116 mm (celá); *šířka*: 56 mm (celá); *výška*: 32 mm (celá); *hmotnost*: 395 g (celková); *průměr vývrtu*: 20 a 21 mm; *surovina*: serpentinit; *povrch*: vybroušen, pouze část týlu a přilehlé stěny nebyla vybroušena; *hrana ostří*: ostrá, nepoškozená; *poznámka*: osa otvoru je kolmá na podélnou osu nástroje; *datace*: eneolit–starší doba bronzová.

Uložení: M Příbram inv. č. A 212 (staré inv. č. 6147).

ZHODNOCENÍ

Soubor můžeme rozdělit do několika skupin: Příbramsko a nejbližší okolí (14 ks), východní Čechy (3 ks), Slezsko (2 ks) a bez lokalizace (2 ks). Soubory z východních Čech a Slezska přinášejí drobné doplnění do mozaiky neolitického a eneolitického osídlení těchto území. Soubor bez lokalizace je bohužel, pokud se nepodaří dohledat alespoň základní nálezové okolnosti, úplně bez vypovídacích schopností.

Bezpochyby nejzajímavější položku představuje 14 kusů broušené industrie z Příbramska a nejbližšího okolí, které nám přináší nové informace k neolitickému a eneolitickému osídlení tohoto regionu (*obr. 4*). Podle typologického třídění spadá jeden kus do neolitu, tři kusy do mladšího neolitu, jeden kus do neolitu až časného eneolitu, jeden kus do časného eneolitu, jeden kus do staršího eneolitu, pět kusů do staršího až středního eneolitu (kdy jeden kus z Hrazan můžeme datovat na základě nálezových okolností do středního

Obr. 4. Mapa rozložení neolitické a eneolitické industrie na Příbramsku ze sbírek Hornického muzea v Příbrami. Mapový podklad L. Smejtek, kreslil R. Korený

eneolitu), jeden kus do středního eneolitu a jeden kus do eneolitu. V naprosté většině se jedná o ojedinělé nálezy získané při různých činnostech a výjimečně při povrchových průzkumech. Pouze dva kusy z Hrazan byly objevené při archeologickém výzkumu. Podle zachovalosti pracujeme s 11 celými nebo skoro celými artefakty a s třemi zlomky nástrojů. Dále 10 kusů patří nevrtným sekerám a teslám a čtyři artefakty vrtným sekeromlatům a motykám. Některé exempláře by mohly představovat ve středověku a novověku dovozené artefakty, které byly využívány k léčebným a ochranným účelům. Bohužel, u většiny artefaktů neznáme náleзовé okolnosti, proto je nemůžeme na jejich základě odlišit. Větší část souboru ale patří málo nápadným drobným sekerkám a poškozeným kusům, proto snad naprostá většina broušených nástrojů nepředstavuje sekundárně zavlečené artefakty.

Pro důkladné zhodnocení významu broušené industrie pro poznání neolitického a eneolitického osídlení Příbramska bychom museli pracovat se všemi broušenými nástroji z tohoto regionu, které se nacházejí v dalších muzeích nebo jsou dnes často i neznámé, což nebylo cílem tohoto příspěvku. I na základě tohoto souboru si však můžeme dovést několik postřehů.

Podle dosavadních znalostí bylo Příbramsko v neolitu a eneolitu téměř bez osídlení. Dlouhodobější pobyt člověka v neolitu dokládá pouze malý soubor keramiky mladšího stupně kultury s vypíchanou keramikou z Radětic (Vokolek 2007, 75). Z následující epochy známe jen několik střeđoeneolitických výšinných nalezišť – Čím, Hrazany, Malé Kolo u Nalžovic, Vestec a Zvírotice-Močidla (Smejtek 2000). Chronologické rozložení našeho souboru však ukazuje, že zdejší region byl navštěvován nebo i osídlen nejen v mladším neolitu a středním eneolitu, ale také během časného a staršího eneolitu. Četnost broušené industrie také potvrzuje největší intenzitu zájmu o tento region ve středním eneolitu, kam můžeme zařadit pravděpodobně pět kusů broušené industrie. Dva kusy z Hrazan náležejí jistě do středního eneolitu. Čtyři sekery se silným týlem přísluší staršímu až střednímu eneolitu, ale u třech kusů jde o varianty se stěnami na bokorysu rovnými, paralelními nebo k týlu sbíhavými a rovně zbroušenými bočnicemi (typ C 4), což je typičtější znak pro střední eneolit (Zápotocký 2002, 181). Tyto broušené nástroje jsou rozprostřeny po ce-

Tab. 1. Určení suroviny (B. Šreinová)

označení	inv. číslo	lokality	hornina	předmět	popis	mag. susceptibilita	
A201	641	okolí Dobříše	metabazalt	klínek	šedý, nazelenalý, deformovaný - nekvalitní materiál, Pojizeří?	0,37	0,4
A203	6083	Libáň	metabazalt (amfibolit)	sekerka	zelenošedý až zelenočerný, středně až hrubě zrnitý, výrazně páskovaný, Pojizeří?	2,3	2,47
A204	6146	Dětěnice u Libáně	amfibolový rohovec	sekerka s otvorem	šedočerný, nazelenalý, velmi jemnozrný jemně páskovaný, Jistebsko	0,62	0,79
A205		Dobříš	adinola	sekerka	hydrotermálně alterovaná velmi jemně zrnitá šedozelená s albitem? málo křemene, s novotvořeným pyritem a chalkopyritem	0,44	0,48
A206		Stará Huť	spilitový tufit	sekerka	velmi jemně zrnitý, aktinolitový, páskovaný, světle zelený	0,36	0,37
A207		Peterwitz	prachovitá břidlice	sekerka	černá až šedočerná, jemnozrná	0,11	0,12
A209		Cunkov	adinola	sekerka	hydrotermálně alterovaná velmi jemně zrnitá šedozelená s albitem? málo křemene, s novotvořeným pyritem a chalkopyritem	0,62	0,76
A210	6083	Libáň	spilitový tufit	sekerka	velmi jemně zrnitý, aktinolitový, páskovaný, světle zelený s hnědými zrnky "limonitu"	0,31	0,33
A211		Pečičky	metabazalt (amfibolový rohovec)	sekerka	zelenošedý, jemnozrný až středně zrnitý, nevýrazně páskovaný, aktinolitový - méně kvalitní materiál, typ Pojizeří	0,6	0,65
A212		neznámá lokalita	serpentinit	sekerka s otvorem	černý s nepatrným odstínem do zelena, velmi jemnozrný, s rozptýleným magnetitem	15	18,4
A214	1487	Laniec	serpentinit	sekeromlat	černý, nepravidelně hojně zeleně skvrnitý	55	60
A217		Skalice	amfibolový metabazalt	sekerka	jemnozrný až středně zrnitý, zelený s hojnými černými magnetitovými a hematitovými zrny	24,8	25,3
35951	35951	Hutě pod Třemšínem	amfibolový metabazalt	sekerka	jemnozrný až středně zrnitý, zelený s hojnými černými magnetitovými a hematitovými zrny	50,6	50,8
16965		Jinecko	křemenný porfyr	část sekerky s otvorem	hnědošedý, na čerstvém povrchu šedý, s patrným živcem, křemenem a rozptýleným magnetitem	11,6	12,2
32963		Hrazany	spilitový tufit	sekerka	zelený až zelenošedý, velmi jemnozrný, páskovaný	0,46	0,5
33510		Hrazany	prokřemenělý prachovec	sekerka	šedočerná velmi jemnozrná hornina se světlejšími jemnozrnými polohami	0,53	0,76

lém regionu bez výraznější koncentrace, kdežto známá střeoneolitická sídliště se nacházejí pouze podél Vltavy. Proto nemůžeme do budoucna vyloučit i objev výšinných sídlišť mimo tuto hlavní vodní tepnu. Samozřejmě může jít také jen o ztráty obyvatel výšinných sídlišť u Vltavy během loveckých, pasteveckých, sběračských či jiných aktiv.

PRAMENY

Inventář muzejních sbírek z r. 1954. Fond dokumentace Hornického muzea Příbram.

LITERATURA

- Amort, Č. 1987:* Pravěk a počátky dějin Nového Knína a okolí, Acta Universitatis Carolinae – philosophica et historica 2, Studia historica 31, 9–30.
- Beránek, J. 2000:* Jince. Dějiny obce. Příbram.
- Jansová, L. 1988:* Hrazany II. Das keltische Oppidum in Böhmen. Praha.
- Jansová, L. 1992:* Hrazany III. Das keltische Oppidum in Böhmen. Praha.
- Kerber, A. 1933:* Po stopách člověka v našem kraji, Od Stříbrných Hor 5, 141–142, 155–157.
- Korený, R. 2003:* Běřín, okr. Příbram, Výzkumy v Čechách 2001, 15.
- Korený, R. 2006:* Historie osídlení Knínska. In: 820 let Knína 1186–2006. Nový Knín, 7–20.
- Korený, R. – Novák, L. 2004:* Hromadný nález z Nečina (II) a nový pokus o lokalizaci některých bronzů ze sbírek Hornického muzea Příbram, Archeologie ve středních Čechách 8, 287–300.
- Rulf, J. 1991:* Polished stone industry. In: Pavlů, I. – Rulf, J., Stone industry from the Neolithic site of Bylany, Památky archeologické 82, 304–330.
- Sakař, V. – Sklenář, K. 1987:* Nástin vývoje pravěkého osídlení Podbrdská, Vlastivědný sborník Podbrdská 32–33, 5–20.

- Slabina, M. 2000:* Archeologické nálezy z pozůstalosti Milana Nováka z Jinec, Podbrdsko 7, 233–238.
- Smejtek, L. 1986:* Z dějin archeologického bádání na Příbramsku, Vlastivědný sborník Podbrdsko 30, 85–102.
- Smejtek, L. 1989:* Hříměždice, okr. Příbram, Výzkumy v Čechách 1986–87, č. 150.
- Smejtek, L. 2000:* Praveké výšinné sídliště ve Vestci, okr. Příbram, Archeologie ve středních Čechách 4, 31–46.
- Valenta, J. 1932:* Paměti král. zlatohorního města Nového Knína a sousedních obcí Starého Knína, Velké a Malé Hraštice. Díl I. Dubno–Příbram.
- Vokolek, V. 2007:* Katalog sbírky Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea II. Nálezy do roku 1913, Fontes Archaeologici Pragenses 32. Pragae.
- Zápotocký, M. 2002:* Eneolitická broušená industrie a osídlení v regionu Čáslav – Kutná Hora, Bylany Varia 2, 159–228.

GROUND STONE TOOLS FROM THE COLLECTION OF THE MINING MUSEUM, PŘÍBRAM

The authors evaluated ground stone tools from Mining Museum Příbram. The collection can be divided into three groups: 1. Ground stone tools from the area outside the Czech Republic. 2. Ground stone tools from Bohemia 3. Ground stone tools from the Příbram region. The tools from the Příbram region are most valuable because they prove that this region was to a small extent used by human beings in the Neolithic and Eneolithic already.

DANIEL STOLZ

ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE STŘEDNÍCH ČECH, NAD OLŠINAMI 3/448, 100 00 PRAHA 10

RASTISLAV KORENÝ

HORNICKÉ MUZEUM PŘÍBRAM, BŘEZOVÉ HORY 293, 261 01 PŘÍBRAM VI